

הם מתחזקים ויושבים על המטה ומבקשים לאכול ואח"כ המוות גובר, וכן בימות החורף סמוך לעלית השמש הקור הולך וגובר ולסוף הוא מנוצח מן השמש, וזה דבר טבעי כי כל דבר טבעי המרגיש שבא כנגדו איזו דבר הפכי לו הרוצה לבטל מציאותו אז הוא מתחזק ביותר כנגד מתנגדו וימאן לענות מפניו ופועל בטבעו כל אשר ימצא בכחו לפעול ולסוף היא מנוצח כי גבר עליו ההפך, כך הוא בכל הדברים שהזכרנו (כלי יקר, שמות ו, א)

6 את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... ברוך אתה ה' מצמיח קרן ישועה (תפילת שמונה עשרה)

7 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' וְהִקְמַתִּי לְדָוִד צֶמַח צְדִיק וּמֶלֶךְ מֶלֶךְ וְהִשְׁכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ (ירמיהו גג, ה)

צמח צדיק- זה מלך המשיח, וקראו צמח שיהיה צאתו בעולם כצאת צמח השדה... (רד"ק)

8 בְּיָמִים הֵּהֶם וּבָעֵת הַהִיא אֶצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח צְדִיקָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ (ירמיהו לג, טו)
צמח צדקה- זהו מלך המשיח (רד"ק)

9 כִּי הִנְנִי מְבִיא אֶת עַבְדִּי צֶמַח (זכריה ג, ח)
זהו מלך המשיח (רד"ק)

10 וְאֶמְרָתְ אֱלֹהֵי לְאֹמֵר כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת לְאֹמֵר הִנֵּה אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתְחַתְּיוֹ יִצְמַח וּבָנָה אֶת הַיִּכָּל ה' (זכריה ו, יב)

11 שֵׁם אֶצְמִיחַ קָרְן לְדָוִד עֶרְכָתִי נֵר לְמִשְׁיחִי (תהלים קלב, יז)

12 וכן אנו אומרים בתפלתנו את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח והוא על דרך שכתב הגאון בספר עזרת כהנים בפ"ג דמדות בשם הש"ג דעל כן נקרא זרובבל צמח (בפסוק) כי מעלתו תהי' כמו צמח האדמה שמגדל מעט מעט כן מעלתו תעלה מעט מעט עד שתגדל מאד עכ"ל וע"כ משיח נקרא ג"כ צמח שכן יעלה מעלתו ומעלת ישראל מעט מעט עד שיגדל מאד כמו צמח האדמה, ממילא מוכח מכל זה דישועתינו דלעתיד תצמיח בדרך הטבע רצוני לומר בנס המלוכב

הגאולה קמעה קמעה

כאילו השחר שנקע אורה

1 דלמא רבי זוייא רבא ורבי שביעון בן זולפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריעתה וראו איילת השזר שביקע אורה. אמר רבי זוייא רבה לר' שביעון בן זולפתא בי רבי כך היא גאולתן של ישראל בתזילה קימעה קימעה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת. מאי טעמא (מיכה ז) כי אשב בזושך ה' אור לי. כך בתזילה (אסתר ב) ומרדכי יושב בשער המלך ואזור כך (אסתר ו) ויקוז הבז את הלבוש ואת הסוס ואזור כך (שם) וישב מרדכי אל שער המלך ואזור כך (אסתר ז) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ואז"כ (שם) ליהודים היתה אורה ושמחה. (ירושלמי ברכות, א, א)

2 אינן יכולין לסבול אור גדול הבא בבת אחת ע"כ מוכרח לבא הישועה והגאולה קימעה קימעה (הגרי"ש טייכטל, אם הבנים שמחה, ב, ב)

3 מקים מעפר דל סיקוסים נתן הקדוש ברוך הוא ליעקב ואמר לו (בראשית כח, יד) "והיה זרעך כעפר הארץ" כשיגיעו בניך עד עפר הארץ אותה שעה "ופרצת ימה וקדמה" הוי מקים מעפר דל וריממן הקדוש ברוך הוא על הכל שנאמר (דברים כח, א) ונתנך ה' אלהיך וגו' (שמות רבה, כה, ח)

4 דבר אחר יענך ה' ביום צרה. לאב ובן שהיו מהלכין בדרך ונתיגע הבן אמר לאביו והיכן היא המדינה. אמר לו בני סימן זה יהא בידך אם ראית בית הקברות לפניך דע כי המדינה קרובה לך. כך אמר הקב"ה לישראל אם ראיתם שהצרות מכסות אתכם באותה שעה אתם נגאלים (שחר טוב, כ)

5 מהידוע שכך היא המדה שבכל יום סמוך לעלות השחר החושך מחשיך ביותר מן חשכת הלילה ואח"כ אור השחר בוקע ועולה, וכן רוב החולים סמוך למיתתם

בטבע ועל כן יצטרך לזה עת השתלשלות הטבע שבא
במעט מעט ולא בבת אחת
(הגרי"ש טייכטל, אם הבנים שמחה, ב, ב)

13 ארבע גאולות עתידין למהוי לקבל ארבע כוסות
דפסח עכ"ל וכן הוא בזהר ויקהל ד' רי"ו עיי"ש ובמדרש
תנחומא פ' דברים ללמדך שבשעה שמגלה הקב"ה
שכינתו על ישראל אינו נגלה בפעם אחת שאם יגלה
להם טובתו כאחת ימותו כולם שאין יכולין לעמוד
בטובה ע"כ מתגלה להם קימעה קימעה...
כי העליה כמו רגע מקצה האחרון אל קצה העליון
מלבד שהוא רחוקה מהמציאות אף גם זאת הן עם בני
ישראל לא יכלו לסבול רוב טובה כמו שלא יוכל הנרפא
ממחלתו הקשה והמסוכנת לקבל תיכף רבוי המאכלים
ותענוגות בני אדם לרוב חולשתו וכמו למאן דגני בבית
אפל אם פתאום ירוהו אור גדול לא יוכל להנות מזיו
אורו וכמו שאמרו זאת המשל בירושלמי ובזהר הנ"ל
כמו כן הוא אצל גאולתן של ישראל שתבא אלינו רק
במדרגה ולא בבת אחת.
(הגרי"ש טייכטל, אם הבנים שמחה, ב, ב)

14 זהו דבר התחיה אם חלקים רבים מהסתעפות
חזיונותינו יתקטנו בכמותם בהפגשם עם המציאות
בראשית דרכנו אין רע המציאות אין לה כנפים מהירים
כאלה אשר לחזיון. (אורות התחיה, ג)

15 רק על ידי פיתוח ארוך תגלה לפנינו בכל אורה
ואנחנו כדרכנו שלא להתירא מדרך ארוכה הננו הולכים
וסוללים לאטנו את הדרך הזה אשר החלונו מימות
עולם שלנו לסלול אותו. (אורות התחיה, ד)

16 אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת
ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. ה וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרֶם יִהְיֶה
בְּאֶרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרֶם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה'
אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה.
(בראשית ב, ד-ה)

עדיין לא היה בארץ כשנגמרה בריאת העולם בששי
קודם שנברא אדם וכל עשב השדה עדיין לא צמח ובג'
שכתוב וְתוֹצֵא לֹא יֵצְאוּ אֲלָא עַל פֶּתַח הַקִּרְקַע עֲמְדוֹ עַד
יוֹם ו' וְלִמָּחָר כִּי לֹא הִמְטִיר וְמָחָר טַעַם לֹא הִמְטִיר לִפְנֵי
שָׂדֵם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה וְאֵין מְכִיר בְּטוֹבְתָן שֶׁל
גְּשָׁמִים וְכִשְׁבָּא אָדָם וַיֵּדַע שֶׁהֵם צוֹרֵךְ לְעוֹלָם הַתְּפִלָּה
עֲלֵיהֶם וַיִּרְדּוּ וַצְּמַחוּ הָאֵילָנוֹת וְהַדְּשָׁאִים. (רש"י שם)

17 מתחלת הבריאה ראוי היה טעם העץ להיות גם
הוא כטעם פריו. כל האמצעים המחזיקים איזו מגמה
רוחנית גבוהה כללית ראויים היו להיות מוחשים בחוש
נשמתי באותו הגבה והנעם, שעצם המגמה מורגשת
בו כשאנו מציירים אותה. אבל טבע הארץ. התנוודות
החיים, ולאות הרוחניות כשהיא נסגרת במסגר
הגופניות, גרם שרק טעמו של הפרי, של המגמה
האחרונה, האידיאל הראשי, מורגש הוא בנעמו והדרו,
אבל העצים הנושאים עליהם את הפרי, עם כל
נחיצותם לגדול הפרי, נתעבו ונתגשמו ואבדו את
טעמם. זהו חטא הארץ, שבעבורו נתקללה כשנתקלל
גם האדם על חטאו. וכל פגם סופו לתקון. ע"כ
מובטחים אנו בברור, שיבאו ימים שתשוב הבריאה
לקדמותה, וטעם העץ יהיה כטעם הפרי, כי תשוב
הארץ מחטאה, וארחות החיים המעשיים לא יהיו
גורמים לחוץ בעד הנועם של האור האידיאלי, הנתמך
בדרכו ע"י אמצעים הגונים, המחזיקים אותו ומוציאים
אותו מן הכח אל הפועל. התשובה עצמה, המזרמת
את הרוח הפנימי, אשר נטבע במצולות תהום של
ההעדר והפך המגמה האידיאלית ע"י נתינת רוח לרוח
הצדק, שנתן בתחלה במועקה, תתן עז. לרוח
האידיאלי לחדור בתקפו גם בחלקי כל המכשירים
הרבים, ומכולם יוטעם טעמו של הזיו המגמתי, ולא
ישא עוד האדם חרפת העצלות בדרך החיים
האמתיים. (אורות התשובה, ו, ז)

18 ואמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה שנאמר
(יחזקאל לו, ח) ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם
תשאו לעמי ישראל וגו' (סנהדרין צח, ע"א)

מגולה מזה - כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז
יקרב הקץ ואין לך קץ מגולה יותר. (רש"י שם)

19 וְהַשְּׂמַתִּי אֶנִּי אֶת הָאָרֶץ וְשָׂמְמוּ עָלֶיהָ אִיְבִיכֶם
הַיְשָׁבִים בָּהּ. (ויקרא כו, לב)

כן מה שאמר בכאן (בפסוק לב) ושממו עליה אויביכם
היא בשורה טובה מבשרת בכל הגליות שאין ארצנו
מקבלת את אויבינו וגם זו ראייה גדולה והבטחה לנו כי
לא תמצא בכל הישוב ארץ אשר היא טובה ורחבה
ואשר היתה נושבת מעולם והיא חרבה כמוה כי מאז
יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון וכולם משתדלים
להושיבה ואין לאל ידם. (רמב"ן שם)

20 אין לך קץ מגולה מזה וכו' שנאמר ואתם הרי גו'.
לפי שכל זמן שאין ישראל על אדמתם אין הארץ נותנת

פירותיה כדרכה אבל כשתחזור ליתן פירותיה זהו קץ
מגולה שקרב לבא זמן גאולה שיחזרו ישראל על
אדמתן ועוד יש לפרש כמ"ש פרק במה מדליקין
דלעתיד אילנות מוציאים פירות בכל יום שנאמר ונשא
ענף ועשה פרי וגו' מה ענף בכל יום אף פרי בכל יום
וכו' וכן יש לדרוש בהאי קרא ענפכם תתנו ופריכם
תשאו וגו' מה ענף כל יום אף פרי בכל יום תשאו לעמי
ישראל וזה יהיה בזמן שקרוב לבא זמן הגאולה וזהו
דבר ניסי ודאי קץ מגולה הוא. (מהרש"א, סנהדרין צח, ע"א)

**ואנחנו כדרכנו
שלא להתירא מדרך ארוכה
הננו הולכים וסוללים לאטנו את הדרך
הזה אשר החלוננו מימות עולם שלנו
לסלול אותו**

צמח שכן יעשה מעלנו ומעלך ישראל
מעץ מעץ עץ שיצבד מאז כמו צמח האדמה
ממיאא מוכח מכא זנה
דיסועגיניו דלעגידי גצמיה דדרך היצב
רצוני לומר בנס המאובש היצב
ועל כן יצטרך לכה עג השגלסלוג היצב
שגא במעץ מעץ ולא דגא אחג